

Téma č. 3: POVĚRY a TALISMANY

- víra v amulety, talismany, šťastné a nešťastné dny, znamení, sny
- bohyně Bereginja (dobrá, chrání člověka před zlými silami, na rušnykach, ruce pozvedá k nebi)

Amulet (ochraňuje)

- hlavně u mužů

Talisman (nosí štěstí)

- hlavně u žen, s (polo)drahokamem, vyrytým nápisem nebo symbolem
- návaz, návuz (rus. najuz, navjaz, pol. nawez, srbch. Navezak)

Typy:

1. Květiny, trávy, stromy, keře (mák, barvínek, chrpa, vrba, kalina, osika, višň, jabloň, hrušeň, jasan, klen, javor, bříza)
2. Zvířata (kočka, čáp, koza, pes, kůň)
3. Předměty ochraňující člověka (věneček, oděv-kalhoty, košile, pásek, zástěra, šátek, kožich, boty, náušnice a korále, dívčí copy, chleba)
4. Předměty ochraňující dům (práh, rušnyk, pokuttja-kout s ikonami, stůl, díže, skříň, kolébka, pec, komín, okna, dveře, svíčka, kraslice, podkova)
5. Oběti vodě (peníze::klenoty, tradiční sváteční jídlo; šátky a stuhy do vlasů)

Magická medicína:

1. zařikání
2. léčivky (sběr 23.4., 11.5., 23.6.)

Jak si získat...domáciho skřítka

Jak se ochránit před...noční můrou Morou

Čarodějnictví:

- pohan. čaroděj "volchv" (čára=čaroděj; znáti=znachar; věděti=vědma)
- česnek, vlasy, čáry v popelu, zlatá tráva

Věštba (žreba):

- závěrečné stvrzení správnosti provedeného obřadu (žrec=pohan. kněz)
- tajemství věštev zná Mokoš

Přírodní úkazy:

- slunce, měsíc, hvězdy
- víchř
- země, voda, stromy, zvířata

Biblický pohled na amulety a talismany:

- boží trestající postoj
- Izajáš 2,6 a 3,18-20: V onen den odejme Panovník okrasné nákotníky, náramky, talismany a amulety.
- Ezechiel 13, 18.20.21: Toto praví Hospodin: Běda těm, kteří šíjí kouzelné váčky. Lovíte duše mého lidu!
- Efezským 6, 11.14-18: Oblečte plnou Boží zbroj, abyste mohli odolat ďáblovým svodům. Stůjte tedy opásáni kolem beder pravdou, obrnění pancířem spravedlnosti, obuti k pohotovému službě evangeliu pokoje a vždycky se štítem víry, jímž byste uhasili všechny ohnivé střely toho Zlého. Přijměte také prilbu spasení a meč Ducha, jímž je slovo Boží. V každý čas se v Duchu svatém modlete a prostě, bděte na modlitbách a vytrvale se přimlouvejte za všechny.

*****

Práh

- zavěšovaly se nad něj např. trny z divoké růže (proti upírům)
- na něj se dávala metla (nebo pod kolébku) – proti čarodějnicím, zlým silám

Věnc

- na hlavě chránil šestinedělku a nemluvně (viz. magický princip zavazování, zamykání / rozvazování a otevírání)

Oděv

- chrání nejen proti chladu (vlivy vnějšího světa), ale i proti zlým silám
- př. ukr. řapryx: chrání břicho ženy, obzvláště by ho měly nosit těhotné
- výšivka: na hrudi chrání člověka před fyzickým vyčerpáním i morálním úpadkem, ale i před smrtí; jedná se vlastně o dávnou ukrajinskou tradici bojovat proti zlu krásou (proto ženy po večerech vyšívaly velké množství oděvů)